

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINICA

Pretul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
 „ „ pe 1/2 de an 5 cor.
 „ România și străinătate pe an 14 fr.
 „ „ „ pe 1/2 an 7 „

Pretul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor., de aci în sus 10 coroane.

Manuscrisurile să adresează la redacțiunea

„FOAIA DIECEZANĂ“

iar banii de prenumerațiune și inserțiuni la Administrațiunea Tipografiei și Bibliotecii diecezane în Caransebeș. — Telefon Nr. 30.

Sinodul eparhial extraordinar

Poate în istoria bisericii ortodoxe e unic cazul, că alegerea de episcop nu s'a întâmplat răpede cum pretind interesele mai înalte ale ei și cum cer legile ei pozitive.

Nu este datoria nici competența noastră a căuta cauzele din care văduvia scaunului episcopesc în dieceza Caransebeșului dăinuiește și acum, nu săntem noi chiomați a arăta câte și ce rele izvorăse din această îndelungată văduvie.

Din frământările la alegerile de până acum, urmate de neaprobarea lor din partea Maj. Sale Regelui, poate constata oricine, că nu avem nici un bărbat care cu autoritatea recunoscută de toți înjos și cu trecerea la Coroană însus, să fie în stare a ne da un sfat ce l-ar primi toți și așa să ne scoată din starea critică în care ne aflăm.

Privind în jurul nostru trebuie să zicem că între actualii deputați sinodali nici unul, până acum, nu poate înlocui pe mult regretații *Dr. Alexandru de Mocsonyi* și *C. Brediceanu*. Avem mulți gregari, dar nici un conducător recunoscut și, fără conducător, fără păstor, turma, fie orcât de mare, să împrăștie; puterea ei nu să poate manifesta în chipul de a impune altora.

O desorientare s'a înstăpânit la noi în toate privințele. Nu numai în cele bisericesti, și nu numai în dieceza aceasta hulită de mulți, ei și în viața publică ne mulțămim cu rezultate de o valoare de tot îndoelnică. Că așa este, ne convingem, că nu este o faptă mai momentoasă în care așanumiții noștri conducători să fie de acord, apoi deznodământul evenimentelor de multeori e surprindere neplăcută.

„Divide et impera“ ni să aplică fără multă greutate. Iar noi, scurți de vedere, ne bălăbă-

nim între noi, ne certăm până la cuțite și nu vedem, cum încetul ni să ia terenul de supt picioare.

Statutul organic, această creațiune a unui uriaș, a ajuns aproape de răs. Paragrafii lui să interpretă și aplică în multe cazuri după dispozițiunea unuia sau altuia. Autonomia garantată de el e cât să poate de bine știrbită — iar noi, în loc să ne strângem șirurile, ca să fim cât să poate de tari în toate nevoile ce ar veni asupra noastră, ne mulțămim cu niște articoli de protestare în ziaristică fără să gândim, că hârția e răbdătoare, dar nu dă putere.

Puterea unui popor residă în progresul ce-l face în morală, cultură și în cele materiale. Un popor moral, cult, cu stare bună nicicând nu poate fi trecut cu vederea. Chiar de ar fi dat în lături pe un moment, dar puterea ce să află în el va izbucni cu atât mai impetuos și va cere, ca recunoscut să fie poporul ce o poșede.

Un popor cu atâtea aptitudini ca poporul nostru, ar merita o soartă mai bună. Dar năpăstuirile dese din partea altera, îndeosebi însă oarba invidie și ură ce ne stăpânesc ne-au adus în starea în care abia mai cutezăm să ridicăm capul și să privim în ochii altor popoară mai mici la număr și înzestrate cu mai puține daruri de bunul Dumnezeu.

„Peirea ta din tine Israile“ sânt cuvinte ce să pot aplica, fără exagerare, poporului nostru.

N-am avut adese parte de împrejurări prielnice dezvoltării noastre; dar și noi, din răsuputeri căutam să zdrobim capul unuia care, dintre ai noștri, ar voi să se ridice numai ceva peste nivelul la care săntem dedați să privim pe ai noștri. Nu vrem să înțelegem că un popor

numără ceva în concertul lumii numai având cât să poate de mulți bărbați cari să fie capabili a se măsura în toate privințele cu semenii altor națiuni.

Urâm ce e al nostru și îndrăgim ce e străin.

Să așteaptă mult dela alegerea de episcop de acum.

Să să aștepte mult dela ea, dar să nu să scape din vedere, că binele să poate ajunge numai împlinindu-să mai multe condițiuni.

Conferențe, sfătuirii s'au ținut destule. Lozincele s'au schimbat după toane și dispoziția unor numiți conducători față de persoanele de care era vorba. Principiu solid, care să fie călăuză în toate împrejurările însă nu să vede.

Calități morale și intelectuale înalte să cer dela celce râvnește la cărja arhierescă, căci numai un arhieriu înzestrat cu calități eminente va fi în stare să povățuească turma cuvântătoare la ce e frumos, bine și adevărat.

Dee Dumnezeu ca prin votul de azi să fie ridicat la înalta treaptă ierarhică un bărbat, a cărui lucrare să fie în folosul bisericii și al neamului.

Și fără principiu un popor nu poate fi condus sigur, căci nu există un scop determinat, nici mijloace bine precisate ce ar duce la acel scop.

Alegerea de episcop

a) În prezintă.

Conzistoriul diecezan prin hârtia sa din 7 Noembrie Nr. 6769 B a. c. a convocat pe deputații sinodali în sesiune extraordinară, iar I. P. S. Sa mitropolitul *Ioan Meșianu* a încredințat ca mandatar al său pe I. P. C. Sa *Filaret Musta*, arhimandrit și vicar episcopesc, să conducă actul alegerii.

Vineri la orele 11 a. m. s'a ținut Conzistoriul plenar spre a lua act despre neîntărirea alegerii săvârșite în 29 Iunie a. c., iar la orele 7 sa ținut priveghere, conform § 100 din Statutul organic. La această slujbă dumnezească, celebrată de protopresbiterul *Andrei Ghidiu* cu asistența preoților *Ioan Stoian* și *Gheorge Buru*, au luat parte deputații sinodali și alți credincioși.

b) În ziua alegerii.

La orele 9^{1/2} dim. s'a început s. liturgie pontificând I. P. C. Sa arhimandritul *Filaret Musta* cu asistența protosinghelilor *Dr. Iosif Tr. Badescu*, *Dr. Iosif Olariu*, a protopresbiterilor *Andrei Ghidiu* și *Traian Oprea*.

După terminarea s. liturgii și chemarea Duhului sânt s'a făcut parastas pentru odihna sufletului marelui mitropolit *Andrei Șaguna*, epi-

scopilor *Ioan Popasu*, *Nicolae Popea* și mecenatului *Emanuil Gozdu*.

O deputație din deputați sinodali: Escelența Sa Dl locotenent mareșal campestru *Nicolae Cena*, Baronul *Duca de Cadar*, Ilustritățile lor *Gheorghe Szerb*, *Constantin Burdia*, protopresbiterii *Mihail Popovici* și *Dr. Gheorghe Popovici*, invită pe mandatarul mitropolitan, I. P. C. Sa arhimandritul *Filaret Musta*, să binevoiască a veni și a deschide sinodul eparhial extraordinar.

Prezentându-se mandatarul mitropolitan provoacă biroul sinodal să-ș ocupe locul, iar I. P. C. Sa cetește următoarea vorbire:

Venerabile Sinod!

Mult Stimatilor Domni deputați!

Ne întrunim astăzi din nou pentru a ne exercia un drept cardinal, alegerea de episcop, garantat prin legea noastră fundamentală, prin Statutul nostru organic.

Este, Domnilor deputați, primul caz în biserica noastră, că votul Sinodului eparhial în două rânduri după olaltă n'a obținut sancțiunea prea înaltă a Majestății Sale. Un caz acesta, care trebuie să ne însufle îngrijire. Istoria este chemată să delucidizeze starea lucrului, să stabilească rezponsabilitățile pentru înfrângerea voturilor, prin care s'a exprimat dorința bisericii pelângă asistența sântului Duh.

Noi, Domnilor deputați, în fața situațiunii, ce ni s'a creat, nu putem face altceva decât să luăm cu omagială supunere la cunoștință hotărârea prea înaltă a Majestății Sale, cu care nici alegerea de episcop, efectuită în al doilea Sinod eparhial electoral, celebrat în 29 Iunie a. c., n'a binevoit a o confirma, și să procedăm la o nouă alegere de episcop, acum a treia, pentru aceasta mult cercată dieceză a Cașan-sebeșului.

Hotărârea prea înaltă veți binevoi a o afla, Domnilor deputați, din raportul ce să va prezenta din partea Conzistoriului diecezan.

Mie mi-a revenit onoarea să conduc și acest Sinod eparhial electoral în calitate de mandatar mitropolitan și, deși aș dori să mă estind mai pe larg asupra situațiunii, împrejurările nu-mi permit, căci fără îndoială aș trebui să ating corzi, care ar da sunet poate neplăcut pentru unele urechi, și așa s'ar putea presupune, că din mine nu vorbește omul neinteresat, ci celce se simte vătămat, și aceasta este departe mine.

Totuș însă trebuie să mai ating un moment, și anume, dacă am zis mai sus, că acesta este primul caz în biserica noastră, când votul Sinodului eparhial în două rânduri după olaltă n'a obținut sancțiunea prea înaltă, trebuie să accentuez cu multă măhnire sufletească, că tot pri-

mul caz în biserica noastră, când sedisvacanța durează peste normele canonice. Înțeleg, Domnilor deputați, primul caz după încheierea perio-
dului întunecos de suferințe grele ale bisericii și respective după răsărirea luminoasă a vieții constituționale a bisericii noastre greco-orientale române. Credeam, Domnilor deputați, că astăzi ar fi imposibil așa ceva, dară, durere, iată că s'a întâmplat, căci, contrar normelor canonice și a Statutului nostru organic, sânt trecute 15 luni dela răposarea fericitului în Domnul Episcop *Nicolae Popea* și noi tot în zbuciumări sufletești ne aflăm, spre nespusa daună a vieții noastre bisericesti și a moralului public. Mi-să pare, Domnilor deputați, că sântem aruncați iarăș în era înainte de 1848. Și în aceasta privință istoria nepărtinitoare este chieată a staveri rezponzabilitățile, și am convingerea, că le va și staveri.

Pelângă acestea, împlorând binecuvântarea lui Dumnezeu asupra Dvoastre, Domnilor deputați, declar de deschis al treilea Sinod eparhial electoral.

c) Actul alegerii.

Să cetește raportul konzistorial cu privire la actul de neîntărire și pașii făcuți în vederea alegerii; mai departe actul Escelenței Sale Î. P. S. mitropolit Ioan Meșianu, prin care împuternicește pe Î. P. C. S. *Filaret Musta* cu conducerea sinodului electoral, precum și actul de neîntărire. La apelul nominal să constată prezența alor 58 deputați sinodali.

Să trece la votare, după ce la propunerea dlui Dr. Gheorghe Dobrin să numesc bărbați de încredere Escelența Sa mareșalul campestru *Nicolae Cena* și protopopul *Mihail Popoviciu*.

Să constată că au votat 58 membri, dintre cari 31 pentru **P. C. S. Dr. Miron Cristea**, iar 24 pentru P. C. S. Dr. Iosif Olariu. Trei bile albe.

Î. P. C. S. președintele sinodului declară pe protosinghelul **Dr. Miron Cristea** de episcop ales cu majoritate de voturi, iar publicul, care era în mare număr de față, erumpe în strigăte: Să trăiască!

Di *Dr. Gh. Dobrin* mulțamește Înaltului prezidiu pentru conducerea demnă și cu dreptate. Iar noi așteptăm întărirea.

Nr. 7150 Șc ex 1909.

Notă oficială

Să comunică tuturor celor interesați, că examenul de corigență cu candidații, cari la examenul de cualificațiune învățătorească din

anul școlar espirat n'au reușit, să va ținea în 8/21 Decemvre a. c.

Petițiunile pentru admiterea la examen au să să adreseze cătră Konzistoriul diecezan până în 5/18 Decemvre a. c. și au să fie instruite cu următoarele documente:

1. Estrasul de botez.
  2. Testimoniile din școalele, cari potenții le-au cercetat înainte de ce au intrat în Institutul pedagogic.
  3. Testimoniile din toate cursurile de pedagogie.
  4. Învățătorii provizori au să producă și Atestat de funcțiune.
  5. Taxa de 10 coroane.
- Caransebeș în 18 Noemvre 1909.

Filaret Musta m. p.

archimandrit, vicariu episcopesc

Creștinismul și învățatii în veacul al XIX

(Continuare).

Un tânăr de care Ampère se interesa ca un părinte era Ozanam. Acesta era din Lyon, s'a dus la Paris să studieze dreptul când era de 18 ani (1831), a fost recomandat lui Ampère care îl primește în casa lui. „Dta te vei mulțami cu puțin-ți zise el la întâia vizită, — soru-mea, fie-mea și feciorul meu prânzesc cu mine, vei avea societate plăcută“. Părinții lui Ozanam puțin suprinși de atâta afecțiune a unui om așa mare îi trimit inviațiuni cum să fie politicoș, discret etc. Ozanam le mulțamește pentru aceste îndrumări, dar totodată le scrie că „din nefericire toate îndrumările lor sânt paralizate de acest bun Ampère care totdeauna vrea să fie servit în urmă și e nemulțamit când cineva ș-ar lua aerul să-i facă oarecare cinste“ (23 Dec. 1831). Altădată scrie el: „Dlui Ampère îi place să converzeze, conversația lui e amuzantă și foarte instructivă, am învățat multe de când sânt cu dânsul“. Fără îndoială este că Ozanam înțelege aici și pildele de viață creștină ce-l întăreau în credință. Adeseori să povestia întâmplarea că, Ozanam cuprins de îndoială, într'o zi intră într'o biserică și acolo vede pe Ampère într'un unghiu îngenunchind și rugându-se — atunci a dispărut orice îndoială. Altădată în cursul unei conversații asupra minunilor creațiunii Ampère luându-ș capul între mâni strigă: „Cât de mare e Dumnezeu, Ozanam, cât de mare e Dumnezeu!“ Tot Ozanam ne de nu detail intim. Ampère obicinua adeseori să-ș stingă setea cu apă zaharisită; în zile de post, vrând să se înfrâneze, nu-ș permitea aceasta.

Valson scrie: „Nimene nu va îndrăzni să afirme că aceste exerciții pioase sânt nedemne de un geniu sublim. Savantul era în toată puterea talentului și în plenitudinea gloriei științifice. Orgoliul omenesc însă era îmblânzit: acest mare suflet oscitând îndelungată

vreme între indoeală și eroare, încheie a se închina cu umilință adevărului și se înalță la acea simplitate și sărăcie a duhului care sânt înălțimea fericirii evanghelice și a perfecțiunii creștine⁴.

Ampère, în anii din urmă, special dela 1830, începe să rezumeze lucrarea vieții sale în o clasificare generală a științelor „un inventar imenz — cum zice Ozanam — de bogății și mizerii ale inteligenței omenesti, în care toate cestiunile, toate certitudinile și toate indoelile sânt așazate spre a servi ca puncte de mănecare în cercetările viitorului”. El dezvoltă programa aceasta magnifică în cursul său la Colegiul de Franța, publică I. vol. la 1835; iar în anul următor moare cu ocaziunea unei inspecțiuni, în Marsilia.

De moarte se pregătise el cât să poate de bine. Avusese presimțire când părăsește Parisul, suferind mult de catar, și-ș face cu căldură datoria de creștin. Treacănd prin Lyon merge la școala veterinară unde Bredin era profesor. Acesta e surprins de semnele amenințătoare ce vede la prietenul său, îl însoțește până la S. Etienne; iar aici, în ultima întâlnire, vorbesc de suveniri, impresiuni, lucrări ale grației dumnezeesti împărtășite lor de Dumnezeu. Bredin observase că Ampère se oprește mereu în vorbă, atunci acesta îi zice: „Sănătatea mea e destul de bună; de altfel acum să nu vorbim de alta decât de adevărurile vecinice”. Opt zile după aceea Ampère sosește în Marsilia, o pneumonie să manifestă, răul însă trece la creeri, friguri arzătoare îl cuprind și așa la 10 Iunie 1836 el își dă sufletul în mâinile Creatorului. Pe patul de moarte un prieten îi propune să-i cetească un capitol din „Imitațiunea lui Isus Cristos”, iar el îi răspunde: „O știu toată deorostul”.

Editorul jurnalului lui Ampère termină cu oarecare solemnitate: „Tineri, la istoria lucrărilor acestui om închinați-vă. Dar dacă vi s'a dat putința să pătrundeți în intimitatea acestui suflet onest, drept, smerit, bun, generos și moale, plecați-vă și mai mult capul și descoperiți-vă”. Ozanam zice: „Într'adevăr, ceice n'au cunoscut decât inteligența acestui om, au cunoscut numai jînătatea mai puțin perfectă. De a cugetat mult, apoi a iubit și mai mult... El nu e pierdut pentru biserică, care îl socotea între ilustrități: biserica e o societate ce nu să dizolvă prin moarte; ea are o lege ce unește sufletele ajunse întâi la odihnă cu cele ce rămân încă în luptă. Ea pe pământ are numai un vestibul și aci cheamă generațiunile cum să perândează; în vecinicie își are ea însă sanctuarul unde pe încetul adună tot ce a primit aici jos din ce e mai mare, mai curat și mai bun”.

Al treilea mare întemeietor al fizicii electricității în veacul 19. este Faraday.

Mihail Faraday (1781—1867), e născut în Newington — Butts (lângă Londra) din părinți foarte săraci de origine irlandeză și merită a fi dat model tinerilor cari sânt avizați a trăi din munca lor. În școala primară a umblat cu copiii de vârsta și condițiunea lui, pela anul 13 intră la un librar care îl

folosește de colportor de ziare, apoi învață a lega cărți. Opt ani rămâne el la acest legător; adese i-să întâmplă ca la lucrul legării să răsfoască în volume. Un mic tratat popular al doamnei Marcet (Conversațiuni despre chimie) îl face atent asupra științelor: el nu numai îl cetește și studiază, ci caută prin experiențe să și constate unele aserțiuni ale lucrării. În 1812 i-să imbie ocaziune să asculte câteva prelegeri ale lui Davy la Institutul regesc de științe.

De atunci vocațiunea tânărului e hotărâtă. El scrie președintelui dela Institut, dar nu primește răspuns. Apoi se adresează, lui Davy însuș, îi trimite redactarea prelegerilor ce le-a ascultat, îi spune dorința de a părăsi comerțul și a se ocupa cu știința, deoarece: „Comerțul, scrie el, e izvor de vicii și egoizm, știința însă face plăcuți și generoși pe ceice o urmează”.

Davy zimbește asupra candorii tânărului și-i zice înțelepțește: „Nu renunța așa curând la comerț; știința e o stăpână pretenzivă, aspră și puțin generoasă”; îi promite că se va interesa de el.

„Ce e de făcut cu acest tânăr?” zice Davy lui Pepys (unul din fundatorii Institutului londonean). „Să-l trimiți să spele capsulele și sticlele” — îi răspunde Pepys — de e bun de ceva, va face lucrul cu sirguință; iar de refuză, nu e bun de nimic. Un sfăt cât să poate de englezesc ca rod al practicei mari; dar cum adaogă I. B. Dumas: „N-aș căuta departe exemplele mele și n'aș avea decât să-mi aduc aminte de ar trebui să dovedesc, că să ajunge în Academia de științe mai curând prin debutări în laboratoriu spalând sticle decât debutând cu pretenție, ca un geniu care desprețuește materialul experiențelor”.

Davy nu pune pe tânărul prieten la această probă și face să fie numit (în Martie 1813) preparator-ajutător în laboratoriu. Câteva luni după aceea (Octomvre 1813), permițându-i-să prin un favor deosebit al lui Napoleon să percurgă Franța și Italia, ia cu sine pe Faraday care, prin modestie, blândeța sufletului și frumseța inteligenței încheie prietenii serioase în Paris, Geneva, Montpellier.

Iată Faraday angajat carierii căreia va rămânea credincios întreaga lui viață. Numele lui ocură mai adese în tratatele de fizică și chimie. Esperiențele asupra liquificării gazului i-au întemeiat renumele; apoi, în dezbaterile memorabile iscate în urma teoriei lui Fresnel despre lumină-ondulațiune și teoria lui Ampère despre identitatea magnetizmului și electricității ca două modifițiuni ale aceluiaș mod de mișcare, Faraday ia parte școalei noi și devine, prin admirabilele lui esperiențe, unul dintre cei mai străluciți întemeietori, căci — cum zice I. B. Dumas — „nu este un punct al științii electricității care Faraday să nu-l fie sondat, perfecționat ori trasformat”. El aici a creat mult și-i aparțin fără contestare. Deviza lui era: A lucra, termina, publica.¹ (Urmează).

¹ I. B. Dumas rezumează așa lucrările lui Faraday în știința electricității:

Nr. 6740 B ex 1909.

Regulamentul pentru procedura disciplinară votat de congresul național bisericesc în sesiunea din anul curent să publică în următoarele:

Cap. VI.

Deciderea.

§. 49. Forul competent mai înainte de toate cercetează, dacă cauza este destul de lămurită pentru a o putea decide în merit, și încât află, că afacerea nu este destul de lămurită, forul respectiv înainte de decideră meritorie dispune întregirea investigațiunii și completarea dovezilor.

Meritul acuzei se decide prin sentință, iară celelalte rezolviri prin deciziune.

§. 50. La deciderea în merit referentul, pe baza examinării actelor, espune acuzele, precizează delictul, reasumează dovezile, contra dovezile, precum și momentele atât agravatoare, cât și cele atenuante, și apoi face propunere motivată de rezolvare; după propunerea referentului urmează consultarea și dacă se face contra propunere, urmează votarea, care se începe cu asesorul cel mai bătrân în serviciu.

La decideră se cere majoritatea absolută a voturilor. Fiecare membru prezent al forului judecătoresc este dator să voteze.

Când voturile sunt egale, decide votul preșidentului.

După încheierea votării conform aceleia, preșidentul enunță sentința ori deciziunea.

§. 51. La deciderea în merit a cauzei, examinarea și cumpănirea dovezilor se face fără nici o reștrângere, iar votizarea are să fie liberă, după cea mai curată convingere a votanților.

§. 52. În sentință se decide și se enunță sau vinovăția și pedeapsa dictată, sau nevinovăția și achitarea acuzatului, precum și eliberarea lui de sub eventuala suspendere dela oficiu și beneficiu, motivându-se sentința pe baza actelor.

Încât acuzatul n'a fost suspins preventiv, iar prin sentință se enunță destituirea necondiționată a dânsului (§. 5, lit. i) deodată cu enunțarea destituirii prin sentință se enunță și suspenderea acuzatului dela oficiu și întreg beneficiul.

Apelata nu împiedecă executarea suspensiunii.

§. 53. În sentință se califică delictul susținut, se precizează pedeapsa dictată împreună cu urmările aceleia, iar în motivarea sentinței se reasumează toate dovezile și datele pe cari se bazează sentința și se

El a pus mai presus de orice îndoială că orice acțiune chimică e izvorul unei mișcări electrice proporțională cu intensitatea ei, subordonată duratei și dirijată în felul ei, identică, în urmă, pentru toate echivalentele corpurilor ce s'angajează în combinațiile similare.

El face cunoscut un mod nou de mișcare electrică, mai puțin costisitor, mai puternic — inducțiunea.

El a prefăcut magnetizmul în electricitate și întors prin metode ce nu lasă nici o îndoială că aceste două au aceeași origină.

El a aflat mijlocul de a face văzută și sigură relațiunea între magnetizmul și căldură — ceea ce cei vechi presupuneau numai.

El a aflat o acțiune a magne izmului asupra luminii, deși nu i-a succes să descopere acțiunea luminii asupra magnetizmului.

El a stabilit existența acțiunii universale a magnetizmului asupra tuturor corpurilor cunoscute: solide, lichide ori gazease, brute ori viețuitoare.

reflectează atât la împrejurările, cari fac, evidentă culpa, cât și la acelea, cari dovedesc nevinovăția inculpatului.

§. 54. Încât are loc restituirea beneficiului pentru timpul cât a fost inculpatul suspins, se decide totdeauna în sentință.

§. 55. Sentința enunțată și subscrisă de preșidentul și notarul forului, precum și alte deciziuni, se comunică în scris acuzatului, acuzatorilor și fiscalului.

Foile de inmanuare se aduc la acte.

Cap. VII.

Apelată și recurs.

§. 56. În contra sentinței se admite apelată atât pentru acuzat, cât și pentru fiscal și pentru arătătorul, respective acuzatorul privat.

§. 57. Apelata se înaintează de regulă la forul a cărui sentință se apelează, în termen de 14 zile dela ziua inmanuării sentinței.

§. 58. În apelată se pot combate atât formalitățile de procedură, cât și meritul cauzei.

§. 59. În contra deciziunii, unde este admis, se poate înainte recurs la forul competent, în termen de 14 zile dela publicarea, respective dela inmanuarea deciziunii.

§. 60. În urmarea apelatei sau recursului întrate în termen legal, toate actele împreună cu apelata sau recursul cu o consentare a actelor și cu eventualele reflexiuni ale respectivului for, se subșteru forului apelatorial.

§. 61. Apelata sau recursul, întrate după termenul legal, se resping din oficiu din partea forului respectiv. Iară dacă se însinuă recurs în contra deciziunii de respingere, actele împreună cu recursul se înaintează la forul apelatorial competent.

Cap. VIII.

Procedura pentru necapabilitate.

§. 62. Incapabilitatea spirituală sau corporală de a împlini oficiul este motiv de penzionare din oficiu a tuturor persoanelor numite în §. 1 cari au drept la penziune.

§. 63. Dacă Conzistorul competent află, că subversează necapacitatea prevăzută în §. 62, provoacă pe respectivul funcționar, ca în termen preclusiv să-și înainteze cererea de penzionare.

§. 64. Dacă funcționarul provocat deneagă cererea penzionării, sau nu vrea să se declare, Conzistorul introduce în contra lui procedură disciplinară, spre care scop dispune vizitarea prin expert (medic) a respectivului funcționar eventual efectuește ascultarea de martori și cercetează prin un comisar esmis.

Respectivul funcționar este în drept a-și aplica la vizitarea lui și un alt expert din partea sa.

§. 65. Actele de cercetare se comunică din prezidiu fiscalului conzistorial pentru propunere în termen de 14 zile.

§. 66. Propunerea fiscalului din prezidiu se comunică în copie respectivului funcționar, ca în 14 zile să-și poată face reflexiunile.

§. 67. După expirarea termenului, Conzistorul pune la cale pertractarea și decideră în conformitate cu dispozițiunile din acest regulament referitoare la transgresiuni și delict.

§. 68. Constatându-se necapabilitatea, Conzistorul prin sentință decretează și enunță penzionarea silită (din oficiu) a respectivului funcționar, căruia se comunică sentința în scris.

§. 69. În contra sentinței se admite apelată în termen de 14 zile dela înmanuare.

§. 70. Sentința de pensionare ridicată la valoare de drept se transpune numai decât forului competent a fondului de penziune cu recercarea de a efectui pensionarea faptică a respectivului.

§. 71. Vacanța postului ocupat de respectivul funcționar se va putea decreta numai din ziua pensionării faptice.

Cap. IX.

Pertractarea la forul apelatorial.

§. 72. Pertractarea și deciderea la forul apelatorial urmează conform §-ului 50 din acest regulament.

§. 73. Sentința forului de apelare are a se estinde atât la meritul cauzei, cât și la formalitățile procedurii și în merit ori aproabă ori schimbă sentința.

§. 74. Forul superior de apelare anulează sentința și sau îndrumă cauza la forul competent, sau îndrumă forul inferior a întregi scăderile și a aduce altă sentință în cazurile următoare:

- a) când forul inferior n'a fost competent în cauză;
- b) când forul inferior n'a fost complet la număr;
- c) când la aducerea sentinței a concurs vre-un membru eschis dela funcțiunea de judecător în cauza concretă;

d) când nu s'au observat regulile de procedură, în urmarea căreia nu se poate decide cauza cu temei.

§. 75. Sentința forului apelatorial din partea forului inferior totdeauna se comunică în scris părților interesate.

Cap. X.

Executarea sentinței.

§. 76. Sentința se poate executa, când nu s'a apelat în termen legal, sau când nu se mai poate apela, Executarea sentinței o face de regulă forul prim.

§. 77. Pedepsele în bani au să între în fondul, pentru care au fost designate prin sentință.

§. 78. Când acuzatul se află suspins, iară sentința nu-l condamnă la pierderea oficiului, restituirea dânsului în oficiu și beneficiu se întâmplă numai, după ce și-a luat pedeapsa.

§. 79. Când executarea sentinței recere măsuri, cari nu stau la dispoziția autorității bisericești, se vor recerca autoritățile civile.

Cap. XI.

Restituirea în starea de mai înainte.

§. 80. Restituirea în starea de mai înainte relativ la un termen pierdut, are loc numai când partea dovedește, că i-a fost cu neputință a ținea termenul.

Restituirea se poate cere în termen de 14 zile dela termenul pierdut.

Asupra cererii de restituire decide forul competent de prima instanță.

§. 81. Contra deciziunii de respingere a cererii de restituire se admite recurs în termen de 14 zile.

Cap. XII.

Inoirea procesului.

§. 82. Inoirea procesului se poate cere la forul întâi în decurs de un an dela înmanuarea sentinței, sau deciziunii definitive, pe temeiul dovezilor nouă, nefolosite în procesul fundamental, cari se refer la împrejurările esențiale ale procesului și sânt apte a invalida starea faptică constatată în procesul fundamental.

Inoirea procesului numai odată se poate cere.

§. 83. Cererea de inoire o rezolvă forul întâi, după ce a făcut cercetările necesare.

§. 84. În contra deciziunii, prin care se respinge cererea de inoire, se admite recurs în termen de 14 zile dela ziua înmanuării.

§. 85. Drepturile câștigate de a treia persoană pe baza sentinței procesului fundamental rămân neatinsse de rezultatele inoirii procesului.

§. 86. Cererea de inoire a procesului nu împiedică executarea setinței definitive aduse în procesul fundamental.

§. 87. Dacă sentința definitivă a enunțat amovarea ori destituirea acuzatului, iar acesta în termen de 1 (una) lună dela înmanuarea sentinței definitive a cerut inoirea procesului, conform §-lui 82 din acest regulament, îndeplinirea definitivă a postului rămâne în suspens până la rezolvirea cererii de inoire.

Cap. XIII.

Calcularea terminilor.

§. 88. Terminii se calculează cu începere din ziua ce urmează după înmanuarea sentinței sau deciziei unei.

Dacă ziua din urmă a termenului cade pe zi de sărbătoare, atunci ziua de lucru următoare se consideră de cea din urmă zi a termenului.

Cap. XIV.

Dispozițiuni transitorii.

§. 89. Regulamentul acesta intră în viață la 1/14 Noemvrie a. c.

Cauzele pendente au să se continue după procedura actuală.

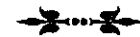
Toate normele și dispozițiunile contrare ies din valoare în ziua când intră în viață acest regulament.

Nr. 179 Congres. 1909.

Votat de congresul național bisericesc al metropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania în ședința din 10/23 Octomvrie 1909.

Ioan Mețianu m. p.
metropolit.

Mateiu Voileanu m. p.
notar gene al

Știri

Conzistoriu plenar s'a ținut Vineri în 20 l. c. supt preșidiul I. P. C. Sale părintelui arhimandrit și vicar episcopos *Filaret Musta*. Au luat parte asesorii: Dr. Iosif Tr. Badescu, Dr. P. Barbu, Dr. V. Branișce, Dr. G. Dobrin, Dr. D. Florescu, Andrei Ghidiu, Titu Hațeg, I. Marcu, Ioanichie Neagoe, Tr. Oprea, I. Pepa, G. Petrescu, Dr. G. Popovici, Mihail Popovici, Sp. Șandru, Dr. P. Zepeneag, referentul St. Jian și secretarul conzistorial C. Cornean.

În Arad cu mari festivități s'a inagurat Sâmbătă la 14 l. c. casa Tribunei. Sântirea lăcașului a săvârșit-o P. C. Sa protosinghelul *Roman R. Ciorogariu* azistat de protopresb. *I. Givulescu* și preotul *Traian Văjjanu*. Multă lume românească a luat parte la acest act de manifestațiune culturală românească. Să fie într'un ceas bun!

Societatea academică social-literară „România Jună”, Viena, s'a constituit pentru anul administrativ 1909/10 în modul următor: Președinte: V. Pauliucu-Burlă, cand. med. Vice-Președinte: Zaharie Maniu, cand. med. Secretar I: Coriolan A. Babeș, stud. med. Secretar II: Dominic Medrea, stud. med. Controlor: Aurel Dorofteiu, stud. acad. de export. Bibliotecar: Nicolae Lavric, stud. med. Econom: Eugen Casparovici, stud. med. **Comisia literară**: D-nii: Silviu Dragomir, Drand teol; cand. med. Carol Șottl; Dr. iur. Augustin Bardossy; abs. de silv. Baiu Crăciun; stud. acad. de export Nicu Rusu. **Comisia de control**: D-nii: Iuliu Crișan, cand. med; Ilie Piticariu, cand. med; Dimitrie Marmeliuc, stud. în lit.

Necrolog. Ne împăcata moarte a răpit încă un bun Român. Biserica românească unită a pierdut pe unul dintre cei mai iluștri

săi fi *Dr. Augustin Bunca*, canonic în Blaj, a răposat subit Marți în 17 l. c. Activitatea lui rodnică nu e numai pe terenul literar, ci și în cele politice răposatul totdeauna a fost în rândul dintâi când era vorba să apere legea, limba strămoșască. Meritele lui neperitoane ca literat s'au recunoscut prin alegerea lui de membru al Academiei Române. În veci pomenirea lui.

Necrolog. *Petru Ciorogariu*, născut în Var, fost profesor în Brașov, apoi la o școală din București, a încetat din viață săptămâna trecută. A fost activ pe terenul muzicii naționale, a tipărit „Cântece din popor”, mai ales bănățene. Odihnească în pace!

Descoperiri. Alois Musil a descoperit că granița nordică a Arabiei are a să socoti cu 70 km. mai la nord ca până acum. El a aflat calea pe care Israelitenii au eșit din Egipt, a dovedit că Sinai de azi nu e identic cu cel din Biblie, a găsit patria lui Iob, locul unde s'a născut s. Ilarion și schitul acestuia; a dat peste biserici și reședințe de episcopi creștini necunoscute până acum, a aflat castele și palate ale cruciaților. Apoi a aflat calea romană dela Damasc la Palmira și Marea Roșie. În urmă a aflat ce erau altarele și locurile de jertfă ce să amintesc în Biblie și a putut lămurii unele simboale privitoare la Dumnezeu, precum și rostul templelor și foșoarelor. Musil a adunat bogat material despre obiceiurile la punerea numelui, la dreptul de azil, răzburarea de sânge și la sântenia pă-mântului.

Rectificare În articolul „Contribuțiuni la istoria școlilor bănățene” III. coloana I șirul 12 de sus s'a tipărit greșit „unul dintre cel mai înțelepți buni” . . . în loc de „unul dintre cele mai înțelepte, bune și mai mari” . . .

Origina Sâmbetei și însămnătatea ei la Iudei și în biserica veche este cestiunea cu care se ocupă Dr. H. Meinhold, profesor în Bonn. Autorul demonștră că la început sâmbăta era sârbătoare a lunii noi, iar în robia babiloneană devine zi religioasă de repaus în fiecare săptămână, al cărei repaus ajunge cult dumnezeesc. Apoi să arată în ce raport stă acest sabbat cu Duminica creștinească. Mântuitorul reface oarecum această sârbătoare, iar biserica întemeiată de el primește dela Iudei săptămâna de 7 zile ca instituțiune lumească, apoi cunoscând că în Bablonia să află săptămâna planetară de 7 zile începe a numi zilele după planete. În ziua soarelui, întâia după Duminecă, să sârbă învierea Stăpânului. În evul mediu să îmbină Sâmbăta și Duminica, legea sabbatului trece la Duminică. Nu mai puțin spune autorul formele diferite după care să ține ziua Duminicii în deosebitele state, ce însămnătate are în timpul mai nou și deosebitele legi aduse în privința ei precum și care este însămnătatea ei socială și etică.

Nobilitatea inimii. Cavalerul cat. de Vezins ținea de dușman ne'mpăcat pe nobilul Regnier, căruia și jurase răzburare pentru o vătămare. În ziua de Vartolomei auzi Vezins că inimicul său a fost atacat de jăfuitori, cari îi ocolise casa. El numai decât se pune în fruntea unui corp de călăreți de ai săi, aleargă la fața locului, împriște pe jăfuitori și cu sabia în mână urmărit de ostașii lui din chilie în chilie caută pe inimicul său. Când îl observă Regnier, palid ca ceara, crezându-se pierdut, îi zice: „Străpungo-mă, viața mea a picat ție”. El și îngenunche și se roagă pentru sufletul său. Vezins îi demandă a se scula și a-i urma. El nu voește. În cele din urmă e scos cu puterea, apoi aruncat pe un cal și dus la moșia lui Vezins. Aici l-a lăsat în parc și predându-i o sabie îi zice: „Aici ești în siguranță de tâlhari. Acum, dacă ai voe, cearta veche să ne-o războim cu arme egale”. „Bunule Vezins, îi zice Regnier, nu am nici voe nici putere a mă lupta cu tine. Nobilitatea ta a desarmat mâna mea și m-a dispus spre împăcare”. La cuvintele acestea deodată se îmbrășoară ambii și rămaseră cei mai intimi amici.

Darea de seamă. Nefericitul Carol I. al Angliei, la ordinul parlamentului, a fost detronat, arestat și executat (1649) învinuit fiind de tiran, ucigaș, trădător, inimicul patriei. La escortare zice unuia, ce-l însoția: „Nu mă sânt dator a da nimărui sama despre faptele mele fără numai unui singur Dumnezeu”. „Da”, îi replică un judecător, „aceasta este și credința noastră, de aceea voim și noi a te trimite la el să-ți poți da sama”.

* Trimise de protoul N. Jurca din Cires.

Aviz!

Aducem la cunoștința p. t. public, cumcă „Calendarul Românului” pe anul 1910 va eși de sub tipar pe la sfârșitul săptămânei viitoare.

Deci rugăm, ca cei ce l'au comandat deja, să binevoiască a fi încă câteva zile în așteptare, iară ceice încă nu l'au comandat, să binevoiască a ne trimite comanda imediat, ca așa după apariția Calendarului să putem efectui expedirea cu toată graba.

Cu stimă

Administrațiunea

Tipografiei și Librăriei diecezane.

Bibliografie

Răvașul Nr. 10—11 are cuprinsul: Duhul băilor de I. Agârbiceanu. Jalea mea (poezie) de Vidu Rusmin. Icoane din viața poporului român din Bihor, de St. Tăsedan. Maria Magdalena, tragedie, traducere de I. E. Torouțiu. În Aeterna (poezie) de T. Murășan. Scriitori și scrieri (Veronica Micle, Poezii; Emil Gârleanu; Bătrânii) de A. Gladu. Cântece (poezie) de G. Sihuștru. Notițele unui dascăl: La gura băii, de Al. Ciura. ** Din „Meditații asupra evangeliilor” de Dr. O. Prohászka. Jubileul unui învățat român de Dr. E. D. Cronică. Cărți. Reviste. Ziare.

„Luceafărul” Nr. 23 are următorul Sumar: Em. Gârleanu, Oratorul. Z. Bârsan, Sonete (poezii). Constanța Hodoș, Mireasă. Octavian Goga, Oaspe vechiu. A. Vlahuță, Eminescu în politică. Victor Eftimiu, Scriitorile trimise altădată (poezie). Nicolae Brăteanu, Noemvrie (poezie). N. Dumbrăveanu, Nocturnă (poezie). Dari de seamă: G. Ibrăileanu: „Spiritul critic în cultura românească” (G. Bogdan-Duică). Cronică: Teatrul Național (G. B.-D.) O sută cincizeci de ani dela nașterea lui Schiller. Poetul țărănist Guillemain. „Harta etnografică a Transilvaniei”. Porturi românești. Expoziția internațională de artă din München. Calendarul Minervei. Reviste și ziare. Știri. — Poșta administrației. Ilustrațiuni: Serbările Șaguna: Eșirea din catedrala din Sibiu după liturgie. Manzoleul Mitropolitului Șaguna în Rășinar. Bustul Mitropolitului Șaguna în mauzoleul din Rășmar. Port țărănesc din Roșia (comitatul B hor). Țăran din Frișu (comitatul B-Năsăud). Țăran din Ruscior (comitatul B-Năsăud).

Concurse

Pentru ocuparea postului de *capelan* în parohia de clasa I din comuna **Mărul**, protopresbiteratul Caransebeșului, să eșcrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele:

- $\frac{1}{3}$ din sesiunea parohială în complex de 35 jug. 762 □ m.
- $\frac{2}{3}$ din birul parohial dela circa 350 familii câte 1 cor. 12 bani de familie.
- $\frac{1}{3}$ din stola uzuată dela hoteze, cununii și înmormântării.
- $\frac{1}{3}$ parte din venitele accidentale, cari fac 50 cor.

Cu privire la cortel întrucât alegândul capelan nu s'ar înțelege cu parohul a locui împreună, se va îngriji singur de cortel. Reflectanții vor avea a înainta petițiunile lor de concurs P. On.

Oficiu protopresbiteral în Caransebeș, de unde vor primi și informațiuni detaliute.

3—3 [61]

Comitetul parohial

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Devenind postul de *învățător* vacant prin abdicarea învățătorului I. Mărgan, care abdicare s'au luat la cunoștință din partea Venerabilului Conzistoriu diecezan prin decretul de sub Nr. 3959 Șc. ex 1909, să scrie de nou concurs pentru îndeplinirea definitivă a postului de învățător la școala conșională gr. or. rom. din comuna **Sâm-Ianăș**, cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele :

1. Salar în bani gata 1000 cor.
2. Până ce să renovează cortelul numai 600 □ st. grădină.
3. Pentru conferințe și adunarea generală 20 cor.
4. Scripturistica învățătorescă 12 cor.
5. 2 st. □ adecă 8 □ m. lemne; pentru sala de învățământ.
6. Dela înmormântări conf. uzului din comună.

Învățătorul ales este îndatorat a purta cantoratul în și afară de biserică și a instrui elevii în cântările bisericesti; a purta agențele notariale în comitetul și sinodul parohial fără altă remunerațiune, a purta protocolul de zi a episcopiei parohiale și a face socoțile bis. școlare pentru care va primi o remunerație de 40 cor. Preferiți vor fi aceia cari sânt în stare să instrueze și să conducă cor vocal bisericesc.

Recurenții au a-și subțerne recursele Prea-On. Oficiu protopresbiterial din Vârșeț fiind adresate comit. paroh. din Sâm-Ianăș, apoi a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în sf. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântare, dar nu în ziua de alegere.

Sâm-Ianăș, din ședința comit. par., ținută în 13 Sept. 1909.

A. Popoviciu
not. comit. adhoc

Nicolae Ticăniant
președinte com.

2--3 [62]

În conțelegere cu mine: *Traian Oprea* m. p. protopresbiter.

„Minerva“

Compactor Vasilie Damian

Caransebeș, în edificiul institutului
teologic-pedagogic.

Primește spre efeptuire tot soiul de legături dela cea mai fină până la cea mai luxoasă; anume **Evangelii simple și în lux**, cartea donatorilor sf. biserici, protocoale, cărți de biblioteci, cutii etc., cu prețuri foarte moderate.

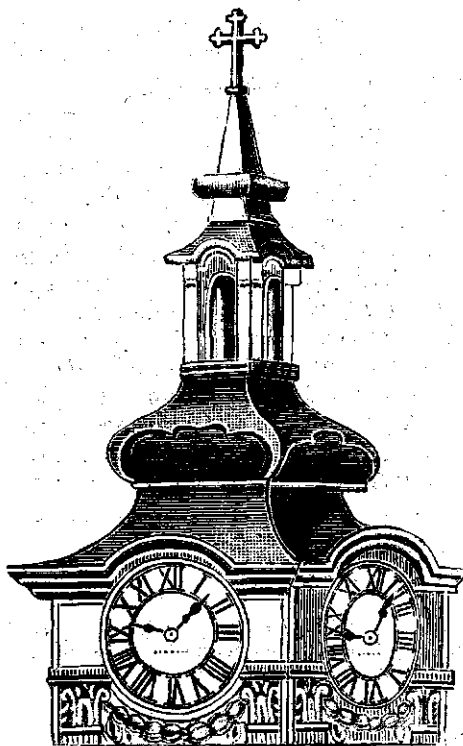
Pentru biblioteci bisericesti și poporale fac prețuri foarte reduse.

Cu deosebită stimă

Vasilie Damian

legător de cărți.

9--10 [3]

OROLOAGE

pentru turnuri bisericesti

în esecutare solidă precum și repa-

ratura acestora prevede sub garanție

Friederic Grochowina

orologier și mehanic

în Caransebeș.

Casa institutului pedag.-teol. diecezan **Telephon 31**

15--26 [1]